

NOTY O AUTORACH

KS. STANISŁAW CIEŚLAK SJ – dr hab., profesor Akademii Ignatianum w Krakowie. Do Towarzystwa Jezusowego wstąpił w 1981 roku. Po ukończeniu nowicjatu w Starej Wsi k. Brzozowa, studiował filozofię w Krakowie (1983-1986), a teologię w Neapolu (1987-1990). Świecenia kapłańskie otrzymał w 1991 roku w Krakowie. Studia z historii Kościoła ukończył w 1993 roku na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie. Od 1997 roku pracownik naukowy Akademii Ignatianum w Krakowie. Autor ponad 200 publikacji z zakresu historii i duchowości Towarzystwa Jezusowego.

JANUSZ ADAM FRYKOWSKI – doktor nauk humanistycznych w zakresie historii nowożytnej Polski, członek Tomaszowskiego Towarzystwa Regionalnego im. dra Janusza Petera, dyrektor Zespołu Szkół Nr 1 im. Bartosza Głowackiego w Tomaszowie Lubelskim.

PIOTR KARDYŚ – doktor nauk humanistycznych ze specjalnością historia średniowieczna, wieloletni pracownik i współpracownik Instytutu Historycznego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, wykładowca na kursie Przewodników Diecezji Kieleckiej zorganizowanym przez Studium Historii Kościoła przy Archiwum Diecezjalnym w Kielcach, nauczyciel licealny w Skarżysku-Kamiennej. Współautor i redaktor monografii historycznych Skarżyska-Kamiennej, Bliżyna, Skarżyska Kościelnego; publikował m.in. w „Naszej Przeszłości”, „Archiwach Bibliotek i Muzeów Kościelnych”, „Przeglądzie Historycznym”, „Kwartalniku Historii Kultury Materialnej”, „Studiach Źródłoznawczych”, „Rocznikach Humanistycznych”, „Studiach Muzealno-Historycznych”, „Przeglądzie Historyczno-Oświatowym”, „Roczniku Biblioteki Jagiellońskiej”, „Między Wisłą a Pilicą”, „Almanachu Historycznym” i in.; redaktor „Rocznika Oddziału PTH w Skarżysku-Kamiennej”.

ROMAN KAWECKI – doktor nauk humanistycznych, absolwent Uniwersytetu Śląskiego (doktorat o życiu i działalności kard. Michała Radziejowskiego). W kręgu zainteresowań autora znajduje się historia Polski XVI-XVIII wieku oraz historia Kościoła w czasach nowożytnych i najnowszych.

EWELINA KAZIENKO – studentka I roku studiów magisterskich w Instytucie Historii na Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie. Zainteresowania: historia średniowiecza Polski, historia Kościoła katolickiego, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki kultu świętych na ziemi sądeckiej w świetle średniowiecznych patrociniów.

AGNIESZKA KOBUS – mgr Instytutu Historii Uniwersytetu Gdańskiego, doktorantka II roku w Instytucie Historii UG. Autorka kilku prac dotyczących historii Kościoła katolickiego na Pomorzu Gdańskim.

BP JAN KOPIEC – biskup gliwicki, prof. dr hab., pracownik Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, członek m.in. Rady Naukowej Episkopatu, Rady ds. Kultury i Ochrony Dziedzictwa Kulturowego oraz Zespołu ds. Sanktuariów. Jego zainteresowania naukowe ogniskują się wokół trzech głównych zagadnień: reforma katolicka w diecezji wrocławskiej w XVII w., dzieje Kościoła katolickiego na Śląsku Opolskim i w obecnej diecezji opolskiej oraz dzieje nuncjatury apostołskiej w Polsce wraz z edycją źródeł.

MARCELI KOSMAN – prof. zw. dr hab., historyk, kierownik Zakładu Kultury Politycznej na Uniwersytecie Adama Mickiewicza, w l. 1976-1982 dyrektor Biblioteki Kórnickiej PAN. Autor ponad 1500 publikacji, w tym rozpraw z dziejów Kościoła na Litwie oraz syntezy *Polska w drugim tysiącleciu* (t. 1-2).

RADOSŁAW KRAJNIAK – historyk, doktorant na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Stypendysta Fundacji Lanckorońskich (2012) i Polskiej Misji Historycznej

w Würzburgu (2013). Członek Towarzystwa Naukowego w Toruniu, Towarzystwa Miłośników Torunia i Ławy Encyklopedystów Gdańskich. Autor licznych prac publikowanych w uznanych periodykach naukowych oraz książki pt. *Duchowieństwo kapituły katedralnej w Chełmży do 1466 roku. Studium prozopograficzne*, Toruń 2013. Jego zainteresowania naukowe skupiają się na karierach duchowieństwa z obszaru Państwa Zakonu Krzyżackiego w Prusach, notariacie publicznym, otoczeniu biskupów pruskich i itinerariach duchowieństwa średniowiecznego. Realizuje indywidualny grant finansowany przez Narodowe Centrum Nauki, w dwóch kolejnych jest jednym z wykonawców.

JOANNA MAŁOCHA – historyk i archeolog, doktor nauk humanistycznych. Wykładowca Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Akademii Ignatianum. Od 2003 r. bierze udział w krajowych i zagranicznych kampaniach wykopaliskowych Instytutu Archeologii UJ, zaś od 2008 r. współpracuje z Centrum Szkoleń na Potrzeby Sił Pokojowych NATO. Obszar zainteresowań badawczych: archeologia pradziejowa i średniowieczna Polski oraz archeologia chrześcijańska (ze szczególnym uwzględnieniem kultury koptyjskiej i materialnych świadectw kultu męczenników wczesnochrześcijańskich).

HELENA MATOGA – emerytowana pielęgniarka, współzałożycielka Katolickiego Stowarzyszenia Pielęgniarek i Położnych Polskich Oddz. w Krakowie, wicepostulator w procesie beatyfikacyjnym sł. Bożej Hanny Chrzanowskiej na szczeblu diecezji. Liczne publikacje na temat historii zawodu pielęgniarskiego.

PIOTR MATOGA – badacz historii krakowskich organów, szczególnie zainteresowany instrumentami zabytkowymi. Podejmuje kwerendy w archiwach diecezjalnych, państwowych, zakonnych i parafialnych. Jest autorem książki pt. *Organy w Bazylice OO. Karmelitów na Piasku w Krakowie*, Lublin 2014. Opublikował artykuły naukowe poświęcone dziejom instrumentarium organowego w następujących

obiektach sakralnych: Bazylice oo. Paulinów na Skałce w Krakowie, kościele Księża Misjonarzy na Stradomiu w Krakowie, a także w klasztorach Sióstr Klarysek w Starym Sączu i Krakowie. W 2014 r. był prelegentem na Ogólnopolskiej Studenckiej Konferencji Naukowej pt. *Porównanie rozwoju budownictwa organowego w różnych regionach Polski i Europy*, zorganizowanej przez Uniwersytet Muzyczny im. Fryderyka Chopina w Warszawie. Przygotowuje dalsze opracowania poświęcone krakowskim organom i organmistrzom. Od 2010 r. jest organistą parafii pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Krakowie-Kantorowicach.

KS. MIECZYŚLAW RÓŻAŃSKI – profesor nadzwyczajny UWM, doktor habilitowany, pracownik Katedry Prawa Kanonicznego i Wyznaniowego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Autor pięciu monografii i ponad 120 artykułów, recenzji i sprawozdań naukowych, opublikowanych w czasopismach krajowych i zagranicznych, redaktor prac zbiorowych. Członek towarzystw i stowarzyszeń naukowych, m.in. Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego, Stowarzyszenia Kanonistów Polskich, Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych.

MARIAN SURDACKI – prof. zwyczaj. dr hab. związany z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II i Instytutem Pedagogiki. Współpracuje z instytucjami i naukowcami włoskimi. Wykładał na Uniwersytecie *Lumsa* w Rzymie i *Sacro Cuore* w Mediolanie. Twórca i kierownik Katedry Historii Opieki Społecznej. Zainteresowania: historia opieki społecznej, historia wychowania, dzieje miast, regionalizm. Autor książek m.in.: *Dzieci porzucone w Szpitalu Świętego Ducha w Rzymie w XVIII wieku* (1998), *Il brefotrofito dell'ospedale di Santo Spirito in Roma nel XVIII secolo* (2002), *Edukacja i opieka społeczna w Urzędowie XV-XVIII wiek* (2004). Redaktor prac zbiorowych: *Religie – edukacja – kultura* (2002), *Bracia czyńcie dobro. 400 lat Zakonu Bonifratrów w Polsce 1609-2009* (2009). Współredaktor: *Dzieje Urzędowa* (2011), *Vir honestus ac bonus. Stanisław Litak 1932-2009*

(2011). Redaktor i wydawca serii *Prace z dziejów szkolnictwa i opieki społecznej w Polsce*. Regionalista, wiceprezes Towarzystwa Ziemi Urzędowskiej, redaktor „Głosu Ziemi Urzędowskiej”, członek zarządu Wojewódzkiej Rady Towarzystw Regionalnych, członek komitetu redakcyjnego „Regionu Lubelskiego”, członek zarządu Instytutu Geografii Historycznej Kościoła w Polsce, członek zarządu Towarzystwa Naukowego KUL.

HERMINA ŚWIĘCH – doktorantka w Instytucie Historii UPJPII, w 2009 r. ukończyła jednolite studia magisterskie z historii, ze specjalnością historia Kościoła na Wydziale Historii i Dziedzictwa Kulturowego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, tytuł pracy magisterskiej: *Kasaty klasztorów w Krakowie w XVIII i XIX w.*

KS. SŁAWOMIR ZABRANIAK – dr hab., historyk, autor kilkudziesięciu artykułów i dwóch książek, w tym *Stan duchowieństwa a religijność w archidiakonatach: kaliskim, uniejowskim i wieluńskim (1660-1763)*, Rzeszów 2012. Zajmuje się działalnością Kościoła w nowożytnym społeczeństwie Rzeczypospolitej, religijnością i rolą duchowieństwa.

SPIS TREŚCI

JOANNA MAŁOCHA, Analiza technologiczno-chronologiczna średniowiecznej ceramiki z zamku „Lipowiec”	5
EWELINA KAZIENKO, Kult świętych w średniowiecznym Nowym Sączu	53
AGNIESZKA KOBUS, Organizacja parafialna Kościoła katolickiego w Gdańsku od średniowiecza do utworzenia administracji apostolskiej w Wolnym Mieście Gdańsku.....	71
RADOSŁAW KRAJNIAK, Starania duchownych o objęcie parafii pw. św. Jakuba w Olsztynie do 1466 r.	93
HERMINA ŚWIĘCH, Przełożone klasztoru bernardynek pw. Św. Agnieszki w Krakowie w XV-XVIII wieku	113
MARIAN SURDACKI, Sieć szpitali łacińskich w Rzeczypospolitej w XVI-XVIII wieku.....	133
KS. SŁAWOMIR ZABRANIAK, Księża warmiacy w archidiecezji gnieźnieńskiej w XVIII wieku (do 1763 r.)	185
JANUSZ ADAM FRYKOWSKI, Parafia unicka pw. św. Mikołaja w Muratynie w świetle osiemnastowiecznych wizytacji kościelnych.....	197
PIOTR MATOGA, Historia organów w kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Krakowie-Piaskach Wielkich.....	225
KS. MIECZYŚLAW RÓŻAŃSKI, Łódzki ośrodek naukowy historyków Kościoła	237
PIOTR KARDYŚ, Z dziejów miasta klasztornego Wąchocka w średniowieczu i okresie wczesnonowożytnym: warstwa źródłowa i interpretacje historyczne	247

KOMUNIKATY

KS. JANUSZ GAJDA, Ks. kapelan płk Jan Merta SDB we wspomnieniach	265
HELENA MATOGA, Posługa s. Zofii Izabelli Łuszczkiewicz jako pielęgniarki	279

RECENZJE

BP JAN KOPIEC, Rec.: Matthias Fuhrmann, <i>Ozdoba Pustyni, czyli żywot św. Pawła pierwszego pustelnika</i>	289
MARCELI KOSMAN, Rec.: Aldona Prašmantaitė, <i>1863 Metų sukilimas ir Katalikų Bažnyčia Lietuvoje</i>	295
ROMAN KAWECKI, Rec.: Piotr Mazur, <i>Poczet biskupów chełmskich obrzydku łacińskiego</i>	303

SPRAWOZDANIA

KS. STANISŁAW CIEŚLAK SJ, Spotkanie profesorów i wykładowców historii Kościoła w Turno nad Pilicą, 9-10 IV 2015	309
<i>NOTY O AUTORACH</i>	317

CONTENTS

JOANNA MAŁOCHA, Technological and chronological analysis of the medieval earthenware from the Lipowiec castle.....	5
EWELINA KAZIENKO, Cult of saints in Nowy Sącz in the Middle Ages.....	53
AGNIESZKA KOBUS, Parish organization of the Catholic Church in Gdańsk from the Middle Ages to the creation of the Apostolic Administration in the Free City of Gdańsk	71
RADOSŁAW KRAJNIAK, Attempts of the clergy to take up the parish of St. James in Olsztyn before 1466.....	93
HERMINA ŚWIĘCH, The superiors of Bernardine Sisters' Convent of St. Agnes in Cracow in the 15 th -18 th century.....	113
MARIAN SURDACKI, The network of Latin hospitals in the Polish Lithuanian Commonwealth in the 16 th -18 th century.....	133
REV. SŁAWOMIR ZABRANIAK, Priests from Warmia in the Archdiocese of Gniezno in the 18 th century (until 1763).....	185
JANUSZ ADAM FRYKOWSKI, St. Nicholas Uniate parish in Muratyn in the light of 18th century post – visitation protocols.....	197
PIOTR MATOGA, The history of the church organ in the Church of the Sacred Heart at Piaski Wielkie in Cracow	225
REV. MIECZYŚLAW RÓŻAŃSKI, Academic Centre of Church Historians in Łódź.....	237
PIOTR KARDYŚ, From the history of the monastery town of Wąchock in the Middle Ages and the early modern period: source layer and historical interpretations	247

ANNOUNCEMENTS

REV. JANUSZ GAJDA, Rev. Chaplain Colonel Jan Merta SDB in memories	265
HELENA MATOGA, The service of s. Zofia Izabella Łuszczkiewicz as a nurse	279

REVIEWS

BP JAN KOPIEC, Rev.: Matthias Fuhrmann, <i>Ozdoba Pustyni, czyli żywot św. Pawła pierwszego pustelnika</i>	289
MARCELI KOSMAN, Rev.: Aldona Prašmantaitė, <i>1863 Metų sukilimas ir Katalikų Bažnyčia Lietuvoje</i>	295
ROMAN KAWECKI, Rev.: Piotr Mazur, <i>Gallery Chelm Bishops of the Latin Order</i>	303

REPORTS

REV. STANISŁAW CIEŚLAK SJ, The meeting of professors and lecturers of Church history in Turno at Pilica 9-10 April, 2015	309
<i>NOTES ABOUT AUTHORS</i>	317

PROCEDURA RECENZOWANIA ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH

1. Procedura recenzowania artykułów jest zgodna z zaleceniami opisanymi w broszurze Ministerstwa Nauki Szkolnictwa Wyższego „Dobre praktyki w procedurach recenzyjnych w nauce”, Warszawa 2011.
2. Autorzy przysyłając pracę do publikacji w czasopiśmie wyrażają zgodę na proces recenzji.
3. Nadesłane publikacje są poddane ocenie w pierwszej kolejności przez Redakcję.
4. Następnie publikacje są recenzowane przez dwóch rzetelnych recenzentów, którzy nie są członkami Redakcji pisma i posiadają co najmniej stopień doktora.
5. Nadesłane prace nie będą wysyłane do recenzentów z tej samej placówki, z której pochodzą Autorzy oraz do osób mogących pozostać z Autorem w konflikcie interesów.
6. Prace recenzowane są poufnie i anonimowo.
7. Pracy nadawany jest numer redakcyjny, identyfikujący ją na dalszych etapach procesu wydawniczego.
8. Recenzentom nie wolno wykorzystywać wiedzy na temat pracy przed jej publikacją.
9. Recenzent przekazuje sporządzoną recenzję w postaci elektronicznej na adres mailowy Redakcji podany na formularzu recenzji oraz w formie papierowej z odręcznym podpisem, która przechowywana jest w Redakcji przez okres 5 lat.
10. Ostateczną kwalifikację do druku podejmuje Redaktor Naczelny na podstawie analizy uwag zawartych w recenzji i ostatecznej wersji artykułu dostarczonej przez Autora.
11. Raz w roku Redakcja zamieszcza na stronie internetowej uaktualnioną pełną listę Recenzentów, z którymi współpracuje.

ZASADY REDAKCYJNE ODNOŚNIE PRZYPISÓW

1. Stosujemy tzw. przypisy dolne. Numer przypisu (cyfry arabskie) w tekście umieszczamy przed znakiem interpunkcyjnym kończącym zdanie lub jego część.
2. W opisach bibliograficznych stosujemy prostą wersję zapisu przecinkowego (uwaga: przecinek po tytule winien być zapisany czcionką prostą, nie kursywą).
3. Opis bibliograficzny publikacji zwartej (książki) powinien zawierać: inicjał imienia (lub inicjały), nazwisko(-a) autora(-ów), tytuł dzieła, podtytuł (oddzielone kropką), tłum. inicjał imienia i nazwisko tłumacza, miejsce i rok wydania, stronę (ze skrótem s.). Uwaga: nie podajemy nazw wydawnictw.
4. W opisach prac zbiorowych tytuł (*kursywą*) poprzedza redaktora(-ów), którego nazwisko podajemy w mianowniku po skrócie red.
5. Tytuły czasopism podajemy czcionką prostą w cudzysłowie. Poszczególne elementy opisu bibliograficznego zapisujemy w sposób następujący: **numer rocznika, rok wydania, tom, numer lub/i zeszyt**, z zastosowaniem skrótów **R., t., z. i nr**.
6. Tytuły czasopism podajemy w pełnym brzmieniu. Jeśli odwołujemy się do tego samego czasopisma po raz drugi, to za pierwszym razem po pełnym tytule podajemy **[dalej: skrót czasopisma]**. Skróty czasopism zapisujemy bez cudzysłowu.
7. Przy odsyłaniu do stron internetowych należy podać: **autora, tytuł utworu, „adres” internetowy oraz w nawiasie datę korzystania ze strony**.
8. W przypadku, gdy tekstu danego autora nie cytujemy, lecz jedynie streszczamy, parafrazujemy lub do niego odsyłamy w celu znalezienia szerszej informacji, przypis poprzedzamy odpowiednio skrótem: **Por.** albo **Zob.**
9. W przypisie, w którym dane bibliograficzne są takie same jak w przypisie bezpośrednio go poprzedzającym, stosujemy zapis: **Tamże, s. xx**. Dzieło wcześniej cytowane zapisujemy: **inicjał imienia i nazwisko autora, tytuł dzieła lub jego skrócony zapis** (za każdym razem jednakowy), **s. xx**.
10. Jeżeli w jednym przypisie występują bezpośrednio po sobie więcej niż jedno dzieło tego samego autora, to przy cytowaniu drugiego dzieła (i następnych – jeśli występują bezpośrednio po sobie) zamiast inicjału imienia i nazwiska autora piszemy: **tenże (taż), tytuł lub jego skrót, dz. cyt., s. xx**.

WSKAZÓWKI DLA AUTORÓW

1. Artykuły do czasopisma „Nasza Przeszłość” przyjmowane są do poszczególnych tomów w dwóch terminach do 15 kwietnia oraz do 15 października.
2. Tekst powinien być przygotowany w dostępnych edytorach tekstu Microsoft Word (plik zapisany w formacie doc, z możliwością odczytu w starszych wersjach programu) lub LibreOffice.

Informujemy, że w administracji Instytutu Wydawniczego „Nasza Przeszłość” można zamówić kilkadziesiąt archiwalnych tomów NP (tomy 25, 33, 41, 44, 48, 50-52, 58, 61-63, 65, 67-82, 84-123). Większość z nich w cenie obniżonej – promocyjnej.

W celu zaznajomienia się z ich zawartością polecamy pełną bibliografię na stronach internetowych wydawnictwa. Spisy treści zebrane są w dwóch plikach, które można przeglądać dzięki darmowemu programowi Adobe Reader. Nasza strona: **www.naszaprzeszlosc.pl**

Nakład 123 tomu: 350 egz.

Druk:

Wydawnictwo Instytutu
Teologicznego Księży Misjonarzy
ul. Stradomska 4, 31-058 Kraków
Wydawnictwo@witkm.pl
www.witkm.pl